

Informatie uitwisselen met de PO-VO-monitor

Po en vo werken samen aan een goede overdracht en plaatsing

Een kleine stap moet het worden, van de basisschool naar 'de middelbare'. Het schooladvies en lokale initiatieven zoals de Rotterdamse Plaatsingswijzer helpen om kinderen op de goede plek te krijgen. Maar er kan nog beter gebruik worden gemaakt van alle beschikbare informatie over leerlingen. Daar wordt een nieuw instrument voor ontwikkeld: de PO-VO-monitor.

TEKST: MARIJKE NIJBOER FOTO: CED GROEP

De PO-VO-monitor, een Rotterdams initiatief, brengt vo-scholen en hun toeleverende basisscholen met elkaar in gesprek. Samen kijkt men naar de scores van de tweedeklassers in het vo en naar de ontwikkeling die deze tweedeklassers hebben doorgemaakt sinds groep 6 of 7. Die analyse helpt om het schooladvies nog verder te verbeteren. Dat is extra belangrijk nu het basisschooladvies doorslaggevend is geworden. De vo-school en basisschool kijken bijvoorbeeld samen hoeveel leerlingen er nog zitten op het oorspronkelijk geadviseerde niveau. Om inzicht te krijgen in de factoren die daarbij een rol spelen, worden per kind verschillende taalscores in kaart gebracht (de monitor richt zich voorlopig alleen op taal). De basisschool beschikt over de scores uit groep 6, 7 en 8 op begrijpend lezen en woordenschat, plus de scores op de Entreetoets en de Eindtoets basisonderwijs. De vo-school levert drie scores uit de eerste twee leerjaren voor zowel tekstbegrip als woordenschat (in dit geval uit het volgsysteem Diataal).

De twee scholen bespreken deze gegevens en trekken er lering uit. Zowel op individueel niveau, door te beslissen welke leerlingen meer aandacht nodig hebben, als op grotere schaal: wat zijn risicofactoren voor afstroom? Welke trends zijn zichtbaar en moet hierop actie worden ondernomen? De basisschool kan op basis van deze analyse de kwaliteit van haar schooladviezen evalueren en verbeteren. De vo-school kan met de gegevens uit de monitor leerlingen hopelijk sneller op de juiste plek plaatsen en hun niveau handhaven en uitbouwen.

Warme overdracht

Het Rotterdamse Wolfert College en de Nicolaasschool doen mee aan de pilot van de PO-VO-monitor. Samen nemen zij de leerlingen onder de loep die van deze basisschool komen. Joop Nooitrust, teamleider onderbouw, en zijn collega Mathieu Lapré, counsellor, verantwoordelijk voor zorg en schoolmaatschappelijk werk, bespreken hun cijfers met intern begeleider Laura Kemeling van de Nicolaasschool. Nooitrust wijst naar zijn beeldscherm. 'Moet je eens kijken hoe goed Amanda gaat. Maar daar hebben we ook bovenop gezeten.' Een warme overdracht is

belangrijk, vertelt Lapré. 'Vooral bij zorgleerlingen. Als een kind bijvoorbeeld veel verzuimt, kan de basisschool mij vaak vertellen of zij het probleem herkennen en welke interventies werken.' Het Wolfert College heeft maar liefst 59 toeleverende basisscholen. Nooitrust: 'Als een school vier of meer leerlingen levert, gaan wij er op bezoek. Met een 'hofleverancier' als de Nicolaasschool, die jaarlijks zo'n twintig leerlingen levert, kunnen we naar de grote lijnen kijken.' Zo bespreken zij nu het probleem dat in de mavo/havo-brugklas te veel leerlingen zitten met een mavoadvies. Nooitrust: 'Deze kinderen zitten meestal te hoog omdat hun ouders daarop hebben aangedrongen. De boeken, lessen en repetities zijn op mavo/havoniveau en dat werkt voor deze kinderen demotiverend. Soms leidt dat er zelfs toe dat ze ook de mavo niet meer aankunnen.' Kemeling: 'Wij hebben als basisschool een goed contact met de ouders. Ik denk dat wij bij hen nadrukkelijker de mavo moeten aanbevelen, als wij denken dat dat aan de orde is.' Zij bestudeert de scores en vraagt: 'Waarom denken jullie dat kinderen afstromen? Het valt me op dat afstromers ook slecht

Op het Wolfert College bespreken (vlnr) ib'er Laura Kemeling, counsellor Mathieu Lapré en coördinator onderbouw Joop Nooitrust de scores van leerlingen die van de Nicolaasschool komen.

Naam	Advies	Lezen po, gr	Lezen po gr	Diatekst Cito	Diatekst Cito	Diatekst 2/Cito	Huidig niveau vo
Jordy	pro	13D	31C	41	39	72A	pro
Mitchel	vmbo-	39C	48D	61	73A	72A	vmbo-b/k
Ami	vmbo-t	55	61	66	75A	79C	h/v
Aslinu	havo	39C	51C	70C	87	74D	h/v
Malo	vw	68	73	71	90	97A	vw
Tess	vmbo-t	80	78	66	72	75A	vmbo-t

scoren op vakken als kunst en cultuur.' Nooitrust: 'Vaak ontbreekt het hun aan basisvaardigheden. Ze kunnen bijvoorbeeld niet plannen en leveren niet op tijd hun opdrachten in.' Kemeling: 'Dat neem ik zeker mee terug naar school.' Zij is blij met dit overleg. 'Er is een zeker wantrouwen tussen po en vo, dat willen we graag opheffen.'

Met de toetsgegevens op tafel kan er een objectief gesprek worden gevoerd. Kemeling vindt dat basisscholen nog te weinig doen met de leerlinggegevens die ze krijgen van het vo. 'Ik vrees dat veel leerkrachten van groep 8 ernaar kijken en denken: o, jammer, of: o, leuk.' De PO-VO-monitor kan scholen helpen om op dit punt verder te professionaliseren. Kemeling: 'Wij leren als basisschool hoe we onze advisering kunnen verbeteren. En we kunnen de vo-school misschien vertellen wat wij deden om een kind wél op niveau te laten presteren.'

Schat aan gegevens

Het idee voor de PO-VO-monitor ontstond doordat er in Rotterdam al veel data over leerlingprestaties beschikbaar waren. Rotterdamse vo-scholen investeren via het programma Rotterdamse Taal Effect al jaren extra in taal en het eerder genoemde volgsysteem levert een schat aan gegevens op. Frank Bremer van de afdeling Onderwijs van de gemeente Rotterdam bracht mensen uit het po en vo van verschillende besturen bij elkaar. 'We wilden die informatie graag koppelen aan de ontwikkeling van kinderen in de bovenbouw van de basisschool,' vertelt hij. 'Om vervolgens te bespreken hoe we samen een betere doorgaande lijn kunnen creëren. Daarbij organiseren we ondersteuning bij het duiden van de data.'

'Er is een zeker wantrouwen tussen po en vo, dat willen we graag opheffen.'

De CED-Groep beheert de vo-data, en verzamelt bovendien al twintig jaar toetsgegevens uit het po. Alle gegevens worden geanalyseerd door het CED-datacentrum. Bij die analyse krijgen onderzoeksvragen vanuit het onderwijsveld voorrang. 'Wij kunnen vanuit die enorme databasis goed de koppeling maken

van vo naar po,' vertelt onderzoeker Ellen Lacor. Het CED-datacentrum maakt analyses op het niveau van de leerling, school of stad. Op stedelijk niveau zijn soms trends te zien. Zo bleek bijvoorbeeld dat het niveau bij woordenschat in groep 7 en 8 nog veel voorspellender is voor het niveau van tekstbegrip en de op- of afstroom in het vo dan gedacht.

Plaatsingswijzer

De uitkomsten van de PO-VO-monitor kunnen ook worden gebruikt om de Rotterdamse Plaatsingswijzer¹ preciezer in te richten. Adviseur Regine Bots van de CED-Groep: 'Je kunt de Plaatsingswijzer ook met behulp van toetsdata evalueren. Je kijkt dan naast gebruiksgemak, tevredenheid of hoe de Plaatsingswijzer wordt beleefd, ook naar de inhoudelijke elementen van de Plaatsingswijzer.' De Plaatsingswijzer legt vast welke scores vereist zijn voor de verschillende schoolsoorten. Bots: 'Daarbij wordt woordenschat op dit moment niet meegewogen. Als straks uit de monitor weer blijkt dat woordenschat doorslaggevend is, kan dat een signaal zijn om woordenschat in de monitor te bouwen.' Positief is dat alle partijen overtuigd zijn van het belang van een soepele overstap naar het vo. Kemeling: 'Nu is het nog zo dat wij na groep 8 afsluiten en het vo helemaal opnieuw begint. Dat moet anders. De meerwaarde van de PO-VO-monitor is dat we elkaar leren kennen en daardoor veel gemakkelijker informatie delen.' Het Rotterdamse initiatief heeft inmiddels belangstelling opgewekt in de andere grote steden.

Bremer: 'Nu we onze gegevens beter analyseren gaan we steeds beter begrijpen waarom leerlingen afstromen, of zich juist als een speer ontwikkelen. Het po en vo kunnen samen zorgen voor een goede en doorlopende schoolloopbaan.' ●

► Marijke Nijboer is freelance tekstschrijver.

¹ De Rotterdamse Plaatsingswijzer geeft richtlijnen voor de overstap van po naar vo. Het advies van de basisschool is leidend. Dit advies en de bijgevoegde motivatie zijn gebaseerd op de ontwikkeling van de leerling in groep 6, 7 en 8, zoals vastgelegd in het leerlingvolgsysteem. De basisschool geeft een enkelvoudig niveau-advies en koppelt daaraan een basisprofiel (kind heeft het vereiste niveau), plusprofiel (kan later wellicht opstromen), besprekprofiel (altijd overleg po-vo) of ondersteuningsprofiel (extra ondersteuningsbehoeften, altijd overleg po-vo).